

Aksel skal nú royna seg sum landsfaðir

Á nýggjárinum fer løgmaður at halda fyrstu stóru røðuna, síðani hann fyri stívliga hundrað døgum varð valdur til løgmann

Jóannes Hansen

Aksel Vilhelmsson Johannesen hevur verið løgmaður í stívliga hundrað dagar. Í hesi vikuni hava tey í løgtinginum verið upptikin av at fáa figgjarlógina fyrri 2016 upp á pláss. Nú er næsta takið hjá Akseli næstu mánaðirnar at fáa tingið at taka undir við reformunum, sum samgongan hevur boðað frá.

Politiska handalagið skal vísa seg í, um tað fer at eydnast at megna breiðar semjur. Fyritreytirnar eru neyvan batnaðar eftir tepru samtyktirnar, sum nú eru gjørdar um pensiónir og tilfeingi.

Fyrsta takið hjá løgmanni verður at fáa sínu egna flokk at ganga betri í takt. Tað hevur ikki verið frítt fyrri kurli á tráðnum í javnaðarflokkinum, har parlamentarisku royndirnar eru merkiliga lítlar. Síðani formaðurin, Hendrik Old, Eyðgunn Samuelsen og Rigmor Dam fóru í landsstýrið, eru tað tveir borgarstjórar, fimm spildurnýggjar tingmenn og so Helena Dam á Neystabø, sum manna tingbólkin. Tá er longu avhoppaða Sonja Jógvansdóttir íroknað.

Tá ið royndirnar eru fáar og smáar, so sæst tað bæði í nevndararbeiðnum og tingsalinum. Tí kendi løgmaður upp undir jól seg noyddan at fara upp í orðaskiftið ivaleyst áðrenn, at hann hevði ætlað, tá ið fólkapensiónin og samhaldsfastið vóru til viðgerðar. Eftir samgonguskiftið eru tungu dreingirnir í fólkaflakkinum, sambandsflokkinum og miðflokkinum í tingsalinum, og tað er stórir biti hjá nýggju javnaðartingmanningini at fara upp ímóti teimum.

Formaðurin í figgjarnevndini, Ruth Vang, mundi tosa fyrri fleiri av teimum nýggju, tá ið hon í tíðindunum á døgurða mánadagin staðfesti, at royndirnar hesar fyrstu mánaðirnar fara at bera við sær, at nógv fer at verða viðgjørt øðrvísi um eitt ár, enn tað var hesaferð.

Lítið búgvín mentan

Nýggja landsstýrið tók við 15. september, og síðani tá hevur dagskráin hjá Akseli og samgonguni snúð seg um at snikka figgjarlógarruppskotið og fylgilógirnar til. Viðgerðin av figgjarlógini og øllum hinum lógunum fer í søguni ikki at standa sum dømi um, hvussu lógarsmið skal ganga fyrri seg.

Hoyringarnar hava verið fáar og smáar, og sambært minnilutanum í figgjarnevndini sat øll nevndin ongantið saman og gjøgnumgekk og viðgjørði figgjarlógina.

Hetta er ikki eindømi. Skiftandi andstøður hava ákært skiftandi samgongur fyrri ikki at halda seg til ásetingarnar. Men eingin flokkur sleppur undan at hava verið partur av tí veruleika, at nýggjar samgongur hava hildið tað vera neyðugt at skunda sær so nógv, at tað ikki hevur verið mett ráðiligt at halda seg til tær ásetingar um viðgerð av málum, sum tingið sjálvt hevur samtykt at vera neyðugar, um tað skal farast skynsamt fram og lógarsmiðið harvið skal vera dygdargott.

Tvey av mongum dømunum um hetta eru stóru og týðningarmiklu lógirnar um bruttoskatt og flat-skatt.

At tað aftur og aftur lagar seg soleiðis, kann ikki annað enn bera niðurstøðuna við sær, at politiska mentanin er ikki so búgvín, sum tað hevði verið ynskiligt, at hon var.

Nýggjársrøður

Tað er bara ein røða, sum er løgliga ásett, at løgmaður skal halda. Tað er ólavsøkurøðan, sum er ásett í stýrisskipanini, har tað í grein 12 verður sagt, at á ólavsøkufundinum greiðir løgmaður frá støðu landsins og teimum ætlanum, sum landsstýrið hevur í ætlan at fremja.

Aksel V. Johannesen hevur onga ólavsøkurøðu hildið. Um samgongan heldur og Aksel framvegis verður løgmaður, so verður tað um sjei mánaðir, at fyrsta høvið hjá honum verður til tað.

Síðani nøkur fá ár eftir, at Útvarp Føroya fór at senda í 1957, hevur løgmaður nýggjárstaftan heilsað tjóðini. Nógvu tey fyrstu árin vóru tað fleiri av spissunum í samfelagnum, sum fingi høvi at tosa í mikrofoni. Umframt løgmann vóru tað eitt nú formaðurin í fiskimannafelagnum og reiðarafelagnum, stjórin í fiskasøluni og eisini landbúnaðarráðgevin. Hans J. Jacobsen plagdi at taka til, at grasárið var av teimum frægu og viðhvørt lakari!

Seinni varð hetta broytt. Nú eru nýggjárssendingar, har fleiri

av omanfyri nevndu taka lut. Siðvenjan, at løgmaður ber fram røðu, er framvegis, og tað er ilt at ímynda sær, at hon verður slept. Tað er upp til løgmann sjálvan at gera av, hvat nýggjársrøðan skal snúgva seg um.

Í Danmark verður tosað um tvær nýggjársrøður. Drotningin heldur sína røðu nýggjárstaftan, og forsætismálaráðharrin heldur sína røðu nýggjárstag. Røðan hjá drotningini er dustsogin fyrri flokspolitikk, meðan skiftandi forsætismálaráðharrar hava valt hetta høvið at sleppa týðningarmiklum politiskum boðskapum.

Hjá Margrethu drotning er boðskapurin av etiskum og mentanarlígum slagi, og drotningin er vorðin kend fyrri at leggja spískar og ikki sørt hartandi viðmerkingar í røðuna. Í hesum døgum ber til at vedda uppá, hvørji evni og hugtøk drotningin fer at brúka hóskvøldið. Eitt nú ber til at spæla um, hvussu ofta drotningin í taluni fer at siga prinsgemalen, Danmark og Grønland, meðan eingin vinningur verður latin fyrri at rokna við orðum sum Sýria, flóttafólk, terror, París og kríggj.

Somu evni sum í fjør

Meðan løgtingið mánadagin hevði 2. og 3. viðgerð av figgjarlógini fyrireikaðu Aksel og umsitingin nýggjársrøðuna, sum er upptikin og verður send hóskvøldið.

Ivaleynt verður stíllurin og innihaldið fyrri tað mesta, sum tað var hjá undanfarna løgmanni, sum í nýggjársrøðuni helt seg meiri til stílin hjá drotningini og valdi leiklutin sum landsfaðir, og helt seg minni til stílin hjá forsætismálaráðharranum.

Í fjør legði Kaj Leo Holm Johannesen fyrri við sigrunum í fótbólta á Grikkalandi. Hundrað ár eftir, at kvinnur fingi valrætt, varð fyrsta kvinna á tingi, Malla Samuelsen, nevnd, og so fyritreytir fyrri at røkka óvæntaðum úrslitum við dirvi, vilja og trúgv uppá, at tað ber til. Í tí sambandi vórðu Eiler Jacobsen, Pál Joensen, Arni Vatnhamar og Njál Djurhuus nevnd sum eldsálir.

Røðan snúði seg um ítrótt, mentan og vinnu, útbúgving og fólkaøkstur, og so umrøddi Kaj Leo Holm Johannesen sum landsfaðir flóttafólkapurningin, har hann millum annað tók soleiðis til:

Tað er okkara skylda at veita medmenniskjunum hjálp. Vit byggja okkara grundvøll á kristin virði. Í Mattheusar evangeliinum stendur: »Eg var svangur, og tit góvu mær at eta; eg var tystur, og tit góvu mær at drekka; eg var ókunnigur, og tit hýstu mær.«

Spurningurin er, um vit áhaldandi bara kunnu gera okkum dælt av rættindunum í altjóða samfelagnum og ikki taka skyldurnar á okkum.

Tað snýr seg um næstar okkara, sum noyðast at flýggja frá øllum, tey eru góð við, tí kríggj ella forfylging hóttir tey, har tey eiga heima. Eg veit, at avbjóðingin er stór. Eg veit, at fyrireikingarnar bæði eru umfatandi og drúgvær. Men kunnu vit loyva okkum at lata neyðarrópini standa ósvarað?, spurdi táverandi løgmaður.

Rembingarnar og broytingarnar hava síðsta árið verið øgiligar í Europa og á mótunum við Asia og Afrika. Heima á landi er millum lítið og einki hent hesum viðvíkjandi. Kanska fer tjóðin at vita meiri um hetta, tá ið Aksel hevur hildið sína fyrstu nýggjársrøðu – í leiklutinum sum landsfaðir.